

Impersonal and passive modal constructions in Aanaar Saami

Tuomas Koukkari
Giellagas-institut, Oulu ollâopâttâh
CIFU XIV, Tartu, 19.8.2025

Oovdeb tutkâmuš

- PU *kelke-:
 - Korhonen 1962: Zum syntaktischen Gebrauch des lappischen Verbs *gâl'gât* ‘sollen, müssen’ (Pan-Saamic)
 - Laitinen 1988 (Aanaar Saami, semantics), Koskinen 1993 (Saami & Mari)
- Pajekielâ:
 - Bartens, H.-H. 1979, Magga 1982
 - Koskinen 1998
- Anarâškielâ:
 - Bartens, R. 1972 (sajehaamij syntaks, mainâšuvá nollápersovn GEN-agentáin)
 - Meiddei Seipiharju 2022
 - Morottaja, M. 2007 (normativsâš, siskeeld veerbâi *kolgâd já ferttiđ* semantik)
 - Meiddei Morottaja, P. 2024 (uánihis podcast)
 - Seurujärvi 2014 (Kandipargo, ohtâ rááhtus)
 - Koukkari 2024

Tuávááš: moodaalveerbah já nollapersovn

- Uralic languages commonly allow the use of impersonal and/or zero-person constructions.

Sataa.

rain.3SG

'It is raining.'

<i>Uskaltaisikohan</i>	<i>tuota</i>	<i>syödä?</i> ¹
dare.COND.Q.DSC	that.PART	eat.INF
'I wonder if that's edible.'		

- These constructions are especially common with modals.
 - Verbs indicating necessity often lack polypersonal agreement entirely.
 - Agent or theme, if present, takes an oblique case (although sometimes still analyzed as a subject)
 - GEN in Finnish
- Minun täytyy mennä.*
- 1SG.GEN must.3SG go.INF
- 'I must go.'

Tuávááš

- Sämikielâin moodaalveerbah lättejeh almolávt tegu viehâ táváliih veerbah: subjekt nominativist, verbâ kongruist persovnist já lovvoost
- Generisiih impersonalráhtuseh, main almosân puohtum subjekt ij lah ollággin, láá kuittâg viehâ táváliih motomij moodaalverbâigijn aainâs-uv paje- já anarâškielâst (Koskinen 1998: 77, 132-133; Koukkari 2024).
- Generisâi nollácelkkui objekt saje:
 - Suomâkielâst NOM
 - Anarâškielâst almolávt ACC; suomâkielâ interferensist NOM lii meiddei attestistum (Mettovaara 2023)

Passiv

- Almolii passiv miäruštâllâm mield: västideijee transitivitelkkuu
OBJ → PASS SUBJ
- Suomâkielâ "passiv" lii veerbâ sujâttemhäämi: *sanoa* : *sanotaan*
 - Ij tuodâlâš passiv, toimâm čuosâttâh lii objekt (Kelomäki 2019)
 - OBJ NOM: se *sanotaan* 'tot iättoo' (ij ACC ***sen sanotaan*)
 - Vrd. nollapersovn
- Sämikielâin passivsuárguseh: *ettâd* → *ettuđ*
 - Toimâm čuosâttâh → SUBJ, NOM
- Sämikielâin motomin meiddei 3PL subjekttáá ~ passiv

Passiv já modaleh

- Suomâkielâst nesessivveerbâin ij lah passiv; nollápersovn puáhtá kevttuđ ton saajeest (ISK § 1355, § 1364): *se täytyy sanoa*
***se täydystäään sanoa*
- Modalisij olgospyehtimij passiv sämikielâin: 4 mahđulâš vyevi?
 - Moodaalverbâ + passivisâš válduverbâ
 - Moodaalveerbâ passivsuárgus + aktivisâš válduverbâ (?)
 - Pajekielâst uáli härvinâsah (om. galgat → ?galgojuvvot; Koskinen 1998: il. 45-46, 77)
 - Nollápersovn tegu suomâkielâst
 - Moodaalveerbâ 3PL passiv sulâstettee kiävtust*dat galga dadjojuvvot*
?dat galgojuvvo dadjat
dan galga dadjat
dan galget dadjat

Tutkâmčuosâttâh

- Modalisij olgospyehtimij passiv anarâškielâst
- Siämmááh veerbah tutkum siämmáá amnâstuv vuáđuld ko muu oovdeb tutkâmušâst (vrd. Koukkari 2024)
 - Meiddei siämmáá raijim: siämmááh veerbah kieđâvuššum, tuše indikativhäämih
 - Verbâ *tiettiđ* ij muu oovdeb tutkâmuš mield kevtuu nollácelkkuin → räijejum olgos taan tutkâmušâst
- Moodaalveerbâin rahtum passivsuárguseh iää kavnum → iää taan eenâb tutkum

NS	AS
NEC	
<i>galgat</i>	<i>kolgâđ</i>
<i>fertet</i>	<i>ferttiđ</i>
<i>dárbašit</i>	<i>tarbâšiđ</i>
<i>gártat</i>	<i>karttâđ</i>
<i>šaddat</i>	<i>(šoddâđ)</i>
POSB	
<i>oažžut</i>	<i>uážžuđ</i>
<i>bastit</i>	<i>pasted</i>
<i>máhittit</i>	<i>mättiđ</i>
<i>diehtit</i>	<i>tiettiđ</i>
<i>sáhittit</i>	<i>sättiđ</i> (EXST)
<i>dáidit</i>	<i>täidiđ</i> (EPST)
<i>(buktit)</i>	<i>pyehtiđ</i>

Metodologia já data

- Stuorrâ oosijn siämmáá ko ovdil (Koukkari 2024):
 - SIKOR = *Sámi Internationála Korpus* (<http://gtweb.uit.no/korp/>)
 - Search for sentences with desired modal verbs
 - Extract impersonal constructions, remove duplicates
 - Manual checking and analysis: search for passive verbs among polypersonal constructions, search for passive-resembling usage among impersonal constructions
 - For extremely frequent verbs, a (pseudo-)random sample of impersonal constructions analyzed, not every occurrence.
- Lovoh jurbit kyevti merhâšittee numerân (cf. Koukkari 2024; Kuokkala 2021: 341)

Tutkâmčuosâttuv raijim: Passiv

- Passivsuárgáseh anarâškielâst (Kielâkäldee mield [↗]): ”
 - -uđ (2st. verb. km, 3st. v) – *juátkiđ* -> *jotkuđ*, *puurrâđ* -> *purruđ*; *lonottiđ* -> *lonottuđ*
 - -(â)šuđ, -(á)šuđ – (kiäs. verb) *finniđ* -> *finnâšuđ*, *orniđ* -> *ornâšuđ*
 - -siđ (lohtâs 2st. veerbâi kievrâs maddui) – *laannjâđ* -> *lanjâsiđ*, *lekkâđ* -> *lekkâsiđ*, miinii tábháhtuvá jiešmeidlíst”
 - Mediopassiv/medial?
 - ”-(â)ttâđ, -(i)ttiđ (lohtâs 3st. verbáid) – šoddâđ monnii tooimâ čuosâttâhhân, om. *käskittâttâđ* (olmâ tahhee lii illativist: *mun käskittittim pennui*)”
 - Vrd. ovdebáš

Raijim: Passiv já iärááh suárguseh

- Passivveerbâi iäruttem sulâstíttee veerbâin:
 - Ereslágán sujâttem:
 - *kevttuđ : kiävttoo* vs. *čuávvuđ : čuávvu*
 - *lonottuđ : lonottuvvoo* vs. *tábáhtuđ : tábáhtuvá*
 - Ij vises kriiteer
 - Transitivsâš verbâ → ij sääti leđe passiv
 - Västideijee transitivsâš verbâ ij lah → ij sääti leđe tagarist suorgiittum (?)
 - Västideijee (teikkâ máhđulávt västideijee) transitivsâš verbâ lii, mut merhâšume lii meendu kukken (?)
 - *tiettiđ – tiettuđ; njoommâđ – njuámmuđ*
 - Västideijee verbâ lii, mut totkin ij lah transitivsâš: *uápásniđ ~ uápásnuđ; maŋaniđ ~ maŋanuđ; josijiđ ~ josijuđ; rävhidiđ ~ rävhiduđ*

Raijim: Passiv já iärááh suárguseh

- Verbâ sátáččij leđe passivsuárgus; suomâkielâst lii västideijee tr. já itr. verbâ:
 - *kulluđ* < *kuullâđ*; *kuulua* – *kuulla*; vrd. eng. 'be heard' vs. 'be audible'
 - *oinuđ* < *uáinid*; *näkyä* – *nähdä*; vrd. eng. 'be seen' vs. 'be visible'
 - *kavnuđ* < *kavnâđ*; *löytyä* – *löytää*; eng. 'be found' (!)
 - *sirduđ* & *sirdâšuđ* < *sirdeđ*; *siirtyä* – *siirtää*; eng. 'move (tr.)' & 'move (itr.)'
 - *kárvudâttâđ* < *kárvuidid*; *pukeutua* – *pukea*; 'get dressed' vs. 'be dressed'
- Eres räjitábáhtusah?
 - Moodaalverbâ + leđe + passivveerbâ partisip perfekt: motomin epičielgâ, lij-uv passiv perfekt vâi leđe + adjektiv funktiost kiävttum partisip?

Olesuđâsmittem kalga leđe vyeimist já tuhiittum

Raijim: Nollá passiv funktiost?

- Távjá vaigâd ettâđ et ličij oovtčielgiitlávt nuuvt tâi návt
(vrd. ISK 1363-1364)
- Verbâ kalga leđe transitivsâš
- Sänioornig: Objekt ovdil veerbâ
 - Vrd. táválumos sänioornig SVO

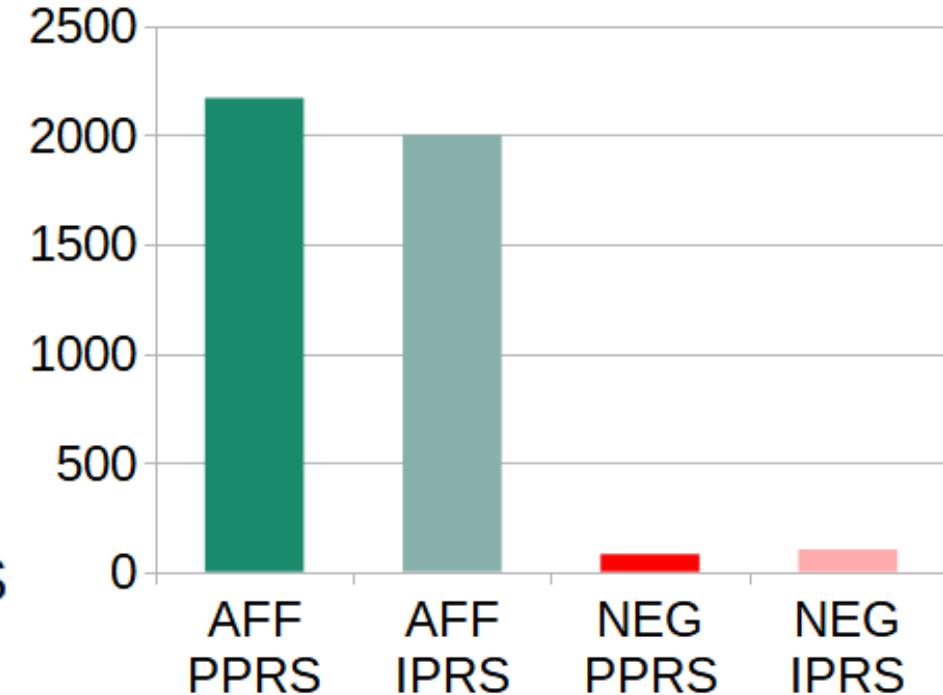
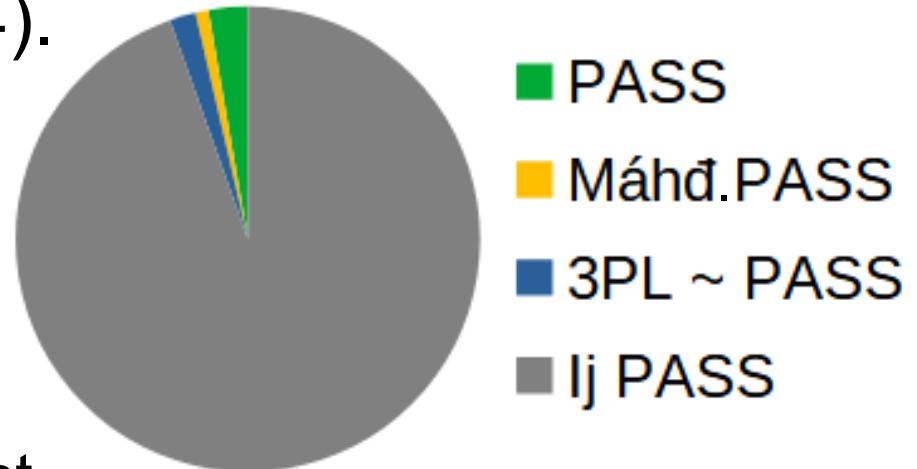
Raijim: Nollá passiv funktiost?

- Implisitsâš tahhee? Kategoristum implikistum loho mield:
 - 1. Epimiärásâš maangâloho teikkâ ij implikistum loho ollágín (vrd. Suomâkielân: passiv implikist maangâ tahhee, nollá *Ij tain taarbâš poollâd.* taválumosávt oovtâ) *Almottâtmijd kalga toimâttiđ majemustáá 2.3.2009.*
 - 2. Tulkkumvárásâš: Távjá kontekst implikist (oovtâ) tahhee, mut meiddei epimiärásâš tulkkum ličij máhđulâš (eromâšávt: raavah, pákkumeh, preteritist leijee muštâlem) *Pievlâ ääigi ferttij poostâ jođettiđ kyedin.*
 - 3. Čielgâ oovtâloho
 - Puávtáččij kenski iäruttiđ smavvâsubboht-uv: om. kontekst vuáđuld čielgâ oovtâskâš olmooš < kiinii < kii ihenes, mut taat ij tääl lah rahtum
 - Viehâ subjektivsâš, išseen motomin kevttum meiddei viärdádâllâm suomâ- já engelâskielân sehe tekstâkategoria (haaldâtlijn jâ tieđâlijn teevstâin tuođânlásuboht passiv)

NEC: *kolgâđ*

- Uáli táválâš, korpusist > 4300 iđosid.
- Táválumos modaliteet "target-external deontic, but also dynamic and practical" (Koukkari 2024).
- PPRS: ohtsis > 2000, čielgâ passivid < 100
 - ~30 x 3PL passiv funktiost

[...] huáđđookeyvtis kolgáin tolvuđ Mánudáá asan

NOM

AGR PASS

Avveel markkânist kolgii áiđuđ vuojadâmrido

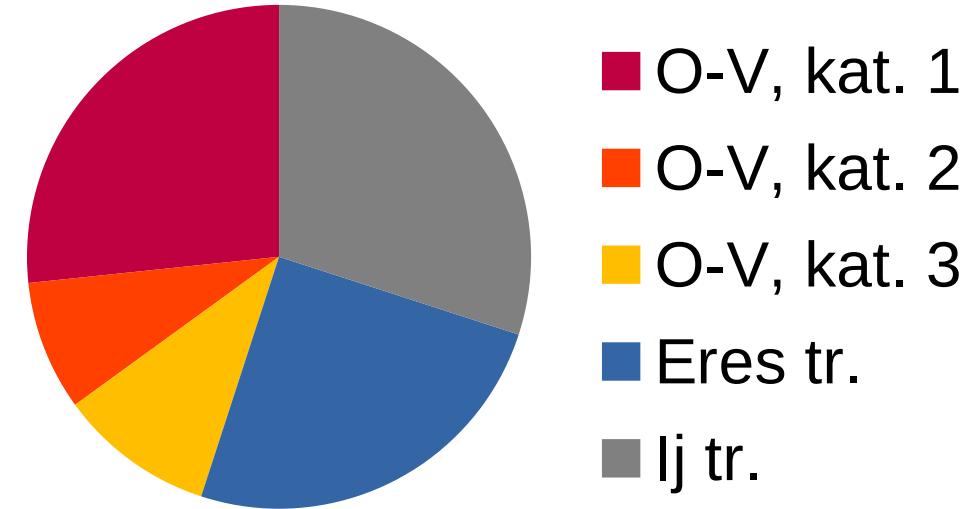
3PL ACT

ACC

NEC: *kolgâđ*

- IPRS: ohtsis ~ 2000, analysistum suulân 400 (20 %)
- 250 x objekt ovdil veerbâ, tain 140 kategoriast 1
 - Eromâšávt haaldâtlijn teevstâin
- 10 x objekt nominativist
 - länámustáá suomâkielâst jurgâlum teevstâin
 - 2 x genetivist (?): *ton*

Algâaalmugij uásálistemvuodâ kalga turvid

ACC 0 ACT

Ucâmušah kalga toimâttiđ sämitige čäällimkoodán

NOM 0 ACT

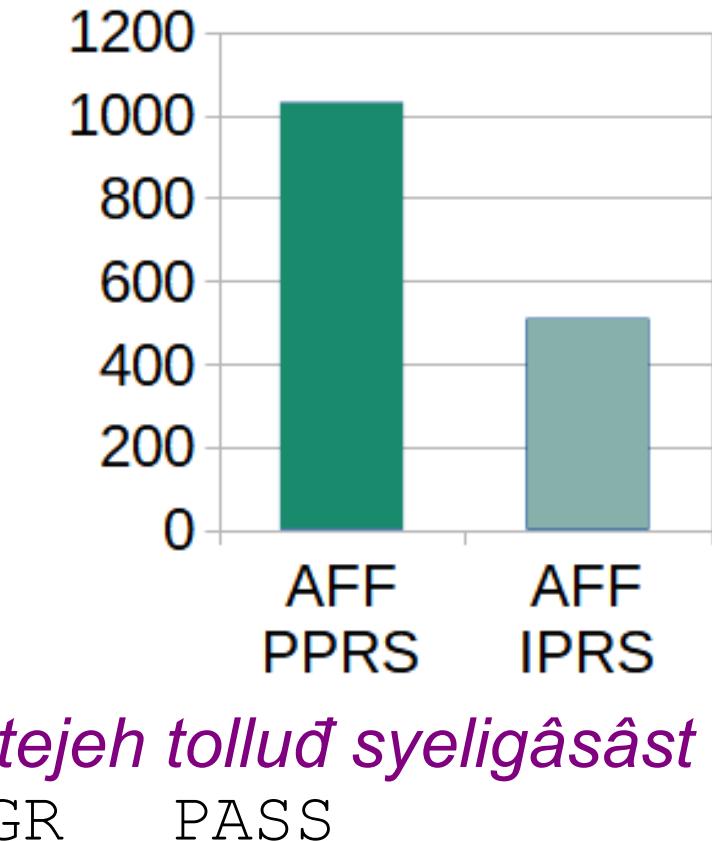
Mastniihâñ ton ääši-uv kolgâi rähtiđ

GEN 0 ACT

NEC: *ferttið*

- > 1500 iđosid.
- Kieldimhäämih iä kevttuu
- "Most common modality target-external dynamic circumstantial), but deontic and practical also found, as well as target-internal dynamic" (Koukkari 2024).
- PPRS > 1000 iđosid, tuše ~ 10 čielgâ passivid
 - 3PL passiv funktiost meiddei ~ 10 häävi
 - ~ 30 ucebeht čielgâ tábáhtusah

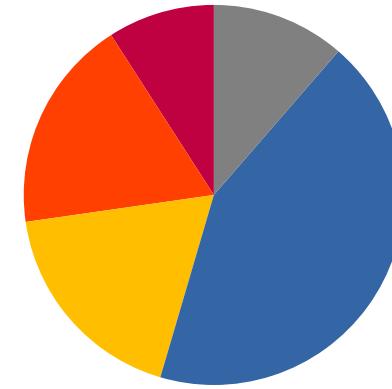

[...] hávádui juálgán, tom ferttejii sáhhâđ idduu paajaabeln rasta
ACC 3PL ACT

NEC: *ferttið*

- IPRS 520, analysistum 220 ($\approx 42\%$)
- ~ 100 x objekt ovdil verbâ
 - Het-het > 50 % transitivcelkkuin; stuorrâ uási iäráah transitiveh
 - Kategoriast 1 tuše ~ 20 iðosid (mut 2:st eenâb)

Korttâčovduu ferttee mušted väldið meddâl lohhest .

ACC	0	ACT		
-----	---	-----	--	--

NEC: *tarbâšid*

- Suulân 520 iđosid korpusist (main mestâ puoh kieldimhäämih)
- "Affirmative forms seem to indicate practical necessity [...] Negative forms indicate negation of necessity (not necessity of the action's negation; cf. *kolgâđ*)" (Koukkari 2024)
- Suulân 210 x PPRS
 - Tuše ohtâ čielgâ passiv, suulân 10 epičielgub tábáhtus

Omo ij taarbâš kuássin purruđ.

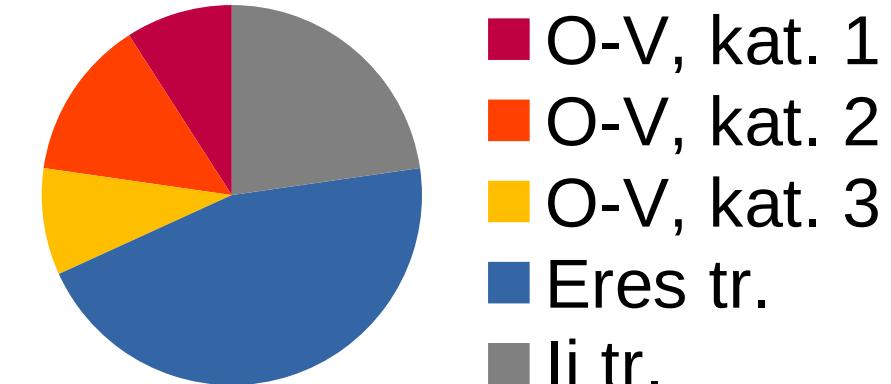
NOM AGR

PASS

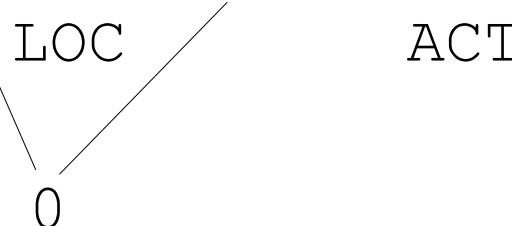

NEC: *tarbâšid*

- IPRS ~ 300 iđosid, analysistum ~ 220 ($\approx 73\%$)
 - ~70 x objekt ovdil veerbâ (< 50 % transitivcelkuin)
 - Tuše kenski 20 čielgâsávt kategoriast 1, mut epičielgâ tábáhtusah (adai 2) viehâ maŋgâ

Ij tain taarbâš poollâd .

NEC: *karttâđ*

- Suulân 330 iđosid, main ~ 300 PPRS
- "Indicates target-external dynamic modality; rarely practical or deontic" (Koukkari 2024).
- PPRS haamijn 3 x 3PL ~ PASS, 2 x sirdâšuđ

Noomâs sun lâi finnim tast, ko karttii távjá čoonnâđ suu vijlâsáid

3PL ACT ACC

Jis tánávt ij porguu, te talle párnááh kärttih sirdâšuđ suomâkielâ máttááttâsân.

NOM AGR ACT (?)

NEC: *karttâđ*

- IPRS uáli hárvinâš, 30 iđosid
 - Suulân kuálmádás objekt ovdil veerbâ, kuálmádás iäráah transitiveh, kuálmádás ij transitiv
 - Tuše paarâ tábáhtus kategoriast 1, suulân vittâ kategoriast 2

Motomin kárttá keksiđ aaibâs uđđâ sääni

0 ACT

ACC

NEC: šoddâđ

- "Most commonly indicates subject-external dynamic modality, but often also deontic; rarely subject-internal" (Koukkari 2024)
 - Tulkum moodaalverbâń motomin epičielgâ; meiddei leksikalisâžžân verbâń
- PPRS suulâń 300 iđosid
 - Masa 30 čielgâ passivid já motomeh epičielgubeh
 - Tain mestâ puohhâin šoddâđ kalga tulkuđ leksikalisâžžân tâi fuutuur merhâšeijen (cf. Koskinen 1998; Skopets 2013)’
Täin kieldâin šadda väljejuđ ohtâ värijeessâń jieškiäst-uv.
AGR PASS NOM
- IPRS uáli härvinâš, 30 iđosid
 - < 5 x objekt ovdil veerbâ, puoh kategoriast 3

POSB: *pyehtid*

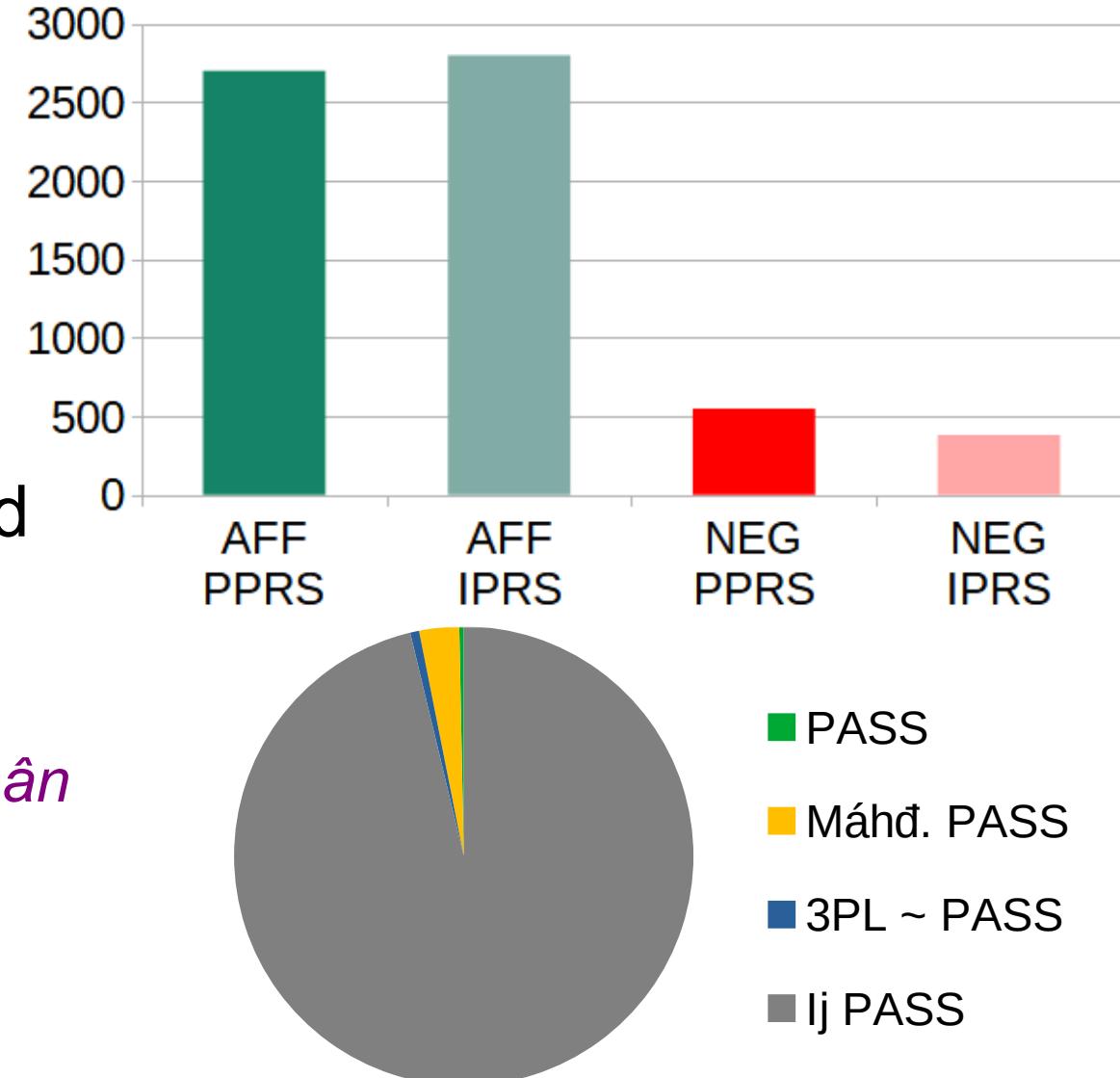
- Uáli táválâš, > 6400 iđosid
- "Most commonly target-external dynamic", mut eromâšávt PPRS:in meiddei iäráah moodaalvuodâ šlaajah (Koukkari 2024)
- PPRS > 3000 iđosid, čielgâ passivid tuše ~ 10; + máhđ. ohtsis ~ 100
 - ~ 20 x 3PL passiv funktiost

[...] *suojâlem puáhtá vuáđuduđ lahâaasâtmân*

NOM AGR PASS

[...] *piärguid puohpii kyedittiđ poccuigijn*

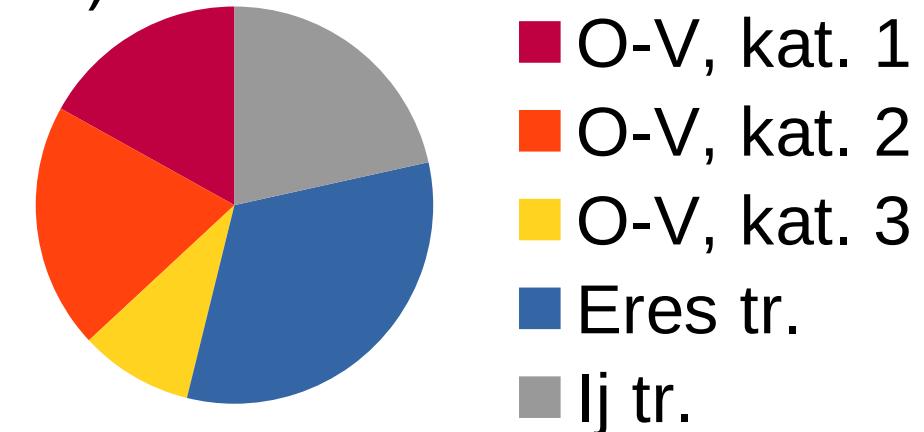
ACC 3PL ACT

POSB: *pyehtiđ*

- IPRS: 2800 iđosid, analysistum 650 ($\approx 23\%$)
- ~300 x objekt ovdil veerbâ, tain ~ 110 kategoriast 1

Tiervuodâid puáhtá vuolgâttiđ Yle Sáámán .

ACC 0 ACT

Fáárunk puáhtá lahted meid kove

0 ACT ACC

POSB: uážžuđ

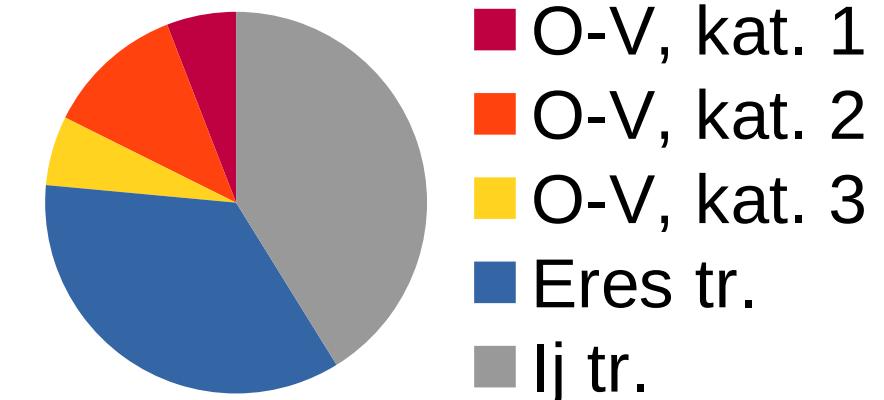
- Viehâ táválâš ~ 1200 iđosid
- "Most commonly target-external deontic modality, but also dynamic" (Koukkari 2024)
- PPRS > 600 iđosid; iä čielgâ passiveh, < 10 máhđulâžžâd
- 260 x IPRS, analysistum 170 ($\approx 65\%$)
- < 50 %:ist transitivcelkkuin objekt ovdil veerbâ, já tain tuše ~ 10 kategoriast 1

Maid sabattin uážžu porgâđ ?

ACC

0

ACT

POSB: *pasted*

- 160 iđosid, mestâ puoh PPRS
- "Indicates dynamic modality, usually target-internal (skill or physical ability); rarely circumstantial" (Koukkari 2024).
- Čielgâ passiveh iä lah
- ~ 5 x IPRS, paarâ epičielgâ objekt ovdil veerbâ -tábháhtus

Ton äägist ulmuu kielâovdánemproosees pasta čuávvud

ACC

0

ACT

POSB: *mättid*

- 360 iđosid, mestâ puoh PPRS
- "Indicates target-internal dynamic modality, usually skill/knowledge" (Koukkari 2024)
- Čielgâ passiveh iä lah, tuše paarâ epičielgâ tábáhtus
- < 10 x IPRS; mestâ puoh täin transitiveh, mut tuše paarâ objekt ovdil veerbâ -tábáhtus, ige ohtâgin kategoriast 1

Šledgâpiergâseh láá torvoliih, ko taid máttá kevttiđ

ACC 0 ACT

Puátuseh

- Ohtâgin täst tutkum moodaalverbâ ij jur kevttuu passivcelkkuin
 - Tuše *kolgâđ*-veerbâst > 100 iđosid (enâmusávt haaldâtlijn teevstâin); tast-uv tot lij < 1 % puoh celkkuin
- Aainâs-uv veerbâin *kolgâđ*, *ferttiđ*, *tarbâšiđ* já *pyehtiđ* oroččij lemin passiv sulâstittée kiävttu nollápersovncelkkuin, mottoom verd ucceeb meiddei veerbâst *uážžuđ*
 - Eromâšávt objekt saje ovdil veerbâ viehâ táválâš
- Target internal -moodaalvuodâ almottettee veerbâin iä kevttuu passiveh iäge tom sulâstettee nollápersovnehkin
- Äšši vađâččij lasetutkâmuš:
 - Maht ennuv kiävttojeh passiveh almolávt? Maht ennuv kiävttojeh nollapersovncelkkuuuh já tain objekt ovdil veerbâ?

Takkâ!

<https://github.com/tkoukkar/anaraskiela/>

Käldeeh

BARTENS, HANS-HERMANN 1979: Zur Verwendung der Modalverben im Lappischen. *Veröffentlichungen der Societas Uralo-Altaica*. Band 12. Hrsgb. Von Annemarie v. Gabain und Wolfgang Veenker. Wiesbaden.

BARTENS, RAIJA 1972: *Inarinlapin, merilapin ja luulajanlapin kaasussyyntaksi*. Suomalais-Ugrilaisen Seuran toimituksia 148. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.

KORHONEN, MIKKO 1962: Zum syntaktischen Gebrauch des lappischen Verbs gâl'gât 'sollen, müssen'. – *Commentationes Fennno-Ugricae in honorem Paavo Ravila*. Suomalais-Ugrilaisen Seuran toimituksia 125 s. 233-351. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.

ISK = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA – RIITTA – ALHO, IRJA 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

KOSKINEN, ARJA 1993: Suomalais-ugrilaisen Snesessiiviverbin tiet: saamen *galgat* ja marin *küleš*. – Sirkka Saarinen, Jorma Luutonen & Eeva Herrala (eds.) *Systeemi ja poikkeama. Juhlakirja Alho Alhoniemen 60-vuotispäiväksi*. Turun Yliopiston suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitoksen julkaisuja 42 s. 55–73. Turku: TY.

Käldeeh

----- 1998: *Toiminnan välttämättömyys ja mahdollisuus – pohjoissaamen modaalisten ilmausten semantiikkaa ja syntaksia*. Suomalais-Ugrilaisen Seuran toimituksia 231. Helsinki: Suomalais-ugrilainen seura.

KOUKKARI, TUOMAS 2012: *Koltansaamen nesessiiviverbeistä*. Bachelor's thesis, University of Helsinki.

KUOKKALA, JUHA 2021: Mihin suuntaan saamen progressiivirakenteet ovat menossa? Huomioita *lea jođus, lea manus* -ilmaustyyppistä pohjois- ja inarinsaamessa. Suomalais-Ugrilaisen Seuran Aikakauskirja, 2021(98), 321–348. <https://doi.org/10.33340/susa.97223>

LAITINEN, LEA 1988: Pitääkö vai saako – modaaliverbin kaksoissidos. – *Virittäjä* 92: 57-83.

MAGGA, OLE HENRIK 1982: *Modalverb og infinitiv innen verbalet*. Dieđut 1/1982.
Guovdageaidnu: Sámi instituhtta.

METTOVAARA, JUKKA – YLIKOSKI, JUSSI 2023: Structural Approach to Language Revitalisation: Revival of Aanaar Saami. In: Frick, M., Räisänen, T., Ylikoski, J. (eds) *Language Contacts and Discourses in the Far North* . Arctic Encounters. Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-031-42979-8_11

Käldeeh

MOROTTAJA, MATTI 2007: *Anarâškielâ ravvuuh*. Helsig: Paikkieennâm kielâi tutkâmkuávdáš.

MOROTTAJA, PETTER 2024: Petter kielâmiinut: kolgâđ vâi ferttiđ? *Kielâmiinut* 19.2.2024.
Podcast, Yle. <https://areena.yle.fi/podcastit/1-68151970>

MOSHNIKOFF, SATU – MOSHNIKOFF, JOUNI – KOPONEN, EINO 2009: *Koltansaamen koulukielioppi*. Aanar:
Sää'mte'gg.

DE SAINT-EXUPÉRY, ANTOINE 1999 [1943]: *U'cc priinsâž*. Kati-Claudia Fofonoff (jurg.). Aanar:
Sää'mte'gg. Orig. *Le Petit Prince*. New York: Reynal & Hitchcock, Inc.

SEIPIHARJU, SÁÁRÁ 2022: *Anarâškielâ uáppei ceelhâopâlij interferensfeeilâi analyys.*
Maht feeilah šaddeh já maht taid kannat tivvooodđ? Master's thesis, University of Oulu.

SEURUJÄRVI, MIINA 2014: *Anarâškielâ vyelgiđ kuus -tábháhtusah Mattus Ilmar Sevñis vuodâlohán -čalluin*. Bachelor's thesis, University of Oulu.

SIKOR = *Sámi Internationálá Korpus*. UiT Norgga árktalaš universitehta ja Norgga
Sámedikki sámi teakstačoakkáldat, Veršuvdna 01.12.2021. <http://gtweb.uit.no/korp/>